

Warszawa, dnia 18.02.2022 r.

L.dz. 05/31/22

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA NS

L.dz. DS. 175. 133. 2022

Data wpływu 2. 03. 2022

Szanowny Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

W odpowiedzi na pismo z dnia 11 stycznia 2022 roku (SPS-WP.020.402.6.2021) przesyłające projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie, niniejszym w imieniu Krajowej Rady Notarialnej przekazuję uchwałę nr XI/8/2022 Krajowej Rady Notarialnej z dnia 11 lutego 2022 r. w sprawie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-WP.020.402.18.2021

Data wpływu 2. 03. 2022

2 pobrać
Prezes
Krajowej Rady Notarialnej

Lech Borzemski
Lech Borzemski

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

UCHWAŁA Nr XI/8/2022
Krajowej Rady Notarialnej
z dnia 11 lutego 2022 r.

**w sprawie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania
lichwie**

Na podstawie art. 40 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (tj. Dz.U. z 2020 roku, poz. 1192 ze zm.)

Krajowa Rada Notarialna postanowiła przedstawić następującą opinię do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie, przesłanego przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 11 stycznia 2022 r. (SPS-WP.020.402.6.2021).

I. Krajowa Rada Notarialna podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (Druk nr 1911), że „Działalność polegająca na udzielaniu pożyczek o charakterze lichwiarskim jest częstym zjawiskiem w realiach codziennego życia i nie traci na znaczeniu (...). Lichwiarskie pożyczki, żerujące na biedzie i ludzkich dramatach, a często też na łatwowierności osób starszych lub niedoświadczonych, pozostają bulwersującym problemem społecznym, szczególnie w dobie pandemii COVID-19,”. Krajowa Rada Notarialna stwierdza konieczność podejmowania działań ustawodawczych w celu wyeliminowania lichwy z życia gospodarczego i społecznego.

II. W zakresie szczegółowych rozwiązań przedstawionych w opiniowanym projekcie Krajowa Rada Notarialna przedstawia uwagi do projektowanej zmiany art. 777 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.).

Poniższe uwagi odnoszą się w szczególności **co do skuteczności** podejmowanych działań ustawodawczych w realizacji celu opisanego w pkt I opinii.

1) Zgodnie ze zgłoszonym projektem w art. 777 kodeksu postępowania cywilnego:

a) w § 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„W takim przypadku w akcie notarialnym wskazuje się stosunek prawny, w związku z którym dłużnik poddaje się egzekucji, datę powstania zobowiązania dłużnika, jego treść, a w przypadku zobowiązań z umów wzajemnych – dodatkowo świadczenie wierzyciela z terminem jego wykonania.”,

b) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. Jeśli oświadczenie o poddaniu się egzekucji jest składane w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z zawarcia przez osobę fizyczną umowy pożyczki niepozostającej w bezpośrednim związku z działalnością gospodarczą lub zawodową prowadzoną przez tę osobę albo z zawarcia przez tę osobę innej umowy, do której przepisy o pożyczce stosuje się odpowiednio, wysokość sumy pieniężnej, do której dłużnik poddaje się egzekucji, nie może przekraczać sumy wartości przedmiotu pożyczki powiększonej o odsetki maksymalne obliczone bezpośrednio od tej kwoty za okres, na który została udzielona pożyczka, odsetek maksymalnych za opóźnienie obliczonych od kwoty pożyczki za okres do 6 miesięcy oraz maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych przewidzianych w ustawie.”

2) Zauważyć należy, że projektowaną regulację cechuje zdecydowanie nadmierna kazuistyka. Tego rodzaju rozwiązania, na tle dotychczasowej praktyki jednoznacznie wskazują, że nadmiernie kazuistyczne rozwiązania, są źródłem wielu wątpliwości interpretacyjnych. W konsekwencji prowadzi to do znaczących problemów w stosowaniu tak skonstruowanych przepisów i osiągnięty w ten sposób skutek jest odwrotny do zamiaru ustawodawcy, który poprzez duży stopień szczegółowości unormowań chciał zapobiec tego rodzaju wątpliwościom.

3) W zakresie projektowanej treści zdania drugiego w art. 777 §2 kpc, zgłosić należy zasadnicze wątpliwości w stosunku do użytego terminu „**daty powstania zobowiązania dłużnika**”. Zapewne projektodawcy chodziło w tym wypadku o datę wymagalności świadczenia dłużnika, tj. osoby poddającej się egzekucji. Jednakże takie doprecyzowanie wymienionego sformułowania nie rozwiązuje problemu. Przepis art. 777 § 2 stanowi uzupełnienie regulacji zawartej w art. 777 § 1 pkt 4-6 kpc. Również w proponowanym brzmieniu art. 777 § 2 ma (nadal) pełnić taką właśnie funkcję. Tymczasem oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji w wielu wypadkach może dotyczyć (i dotyczy) świadczenia, którego terminu spełnienia nie da się wskazać w chwili składania oświadczenia. **W konsekwencji projektowane brzmienie art. 777 § 2 kpc pozostaje w sprzeczności z treścią art. 777 § 1 pkt 4 i 5 k.p.c.**

4) Kolejną istotną wątpliwością związaną z opisaną wyżej zmianą jest rozstrzygnięcie, czy sąd w postępowaniu klauzulowym byłby uprawniony do badania prawidłowości określenia w treści aktu notarialnego danych, o których mowa w dodawanym zd. 2 w § 2 art. 777 KPC (stosunek prawny, w związku z którym dłużnik poddaje się egzekucji, datę powstania zobowiązania dłużnika, jego treść, a w przypadku zobowiązań z umów wzajemnych – dodatkowo świadczenie wierzyciela z terminem jego wykonania). Powstaje bowiem pytanie, czy w wypadku ustalenia przez sąd klauzulowy w tym zakresie jakichkolwiek błędów, powinna nastąpić odmowa nadania aktowi notarialnemu klauzuli wykonalności. Jest to o tyle istotne, że w wypadku złożonych stosunków prawnych, których skutkiem są skomplikowane umowy, treść zobowiązania może być bardzo rozbudowana. Ponadto zakres obowiązków notariusza dotyczący zamieszczenia danych, o których mowa w ww. projektowanym przepisie, bardziej odpowiada w swej istocie rozpoznaniu sprawy przez sąd w ramach postępowania jurysdykcyjnego niż dokumentowaniu określonych czynności w formie aktu notarialnego.

5) W zakresie projektowanego przepisu § 2¹ w art. 777 kpc, zwrócić należy zdecydowanie uwagę, że notariusz **nie ma możliwości** ustalenia, czy umowa pożyczki pozostaje lub nie pozostaje w bezpośrednim związku z działalnością gospodarczą lub zawodową prowadzoną przez określoną osobę. W powyższym zakresie notariusz może tylko

odebrać stosowne oświadczenie od osoby poddającej się egzekucji i zamieścić to oświadczenie w treści aktu notarialnego.

6) Mając na uwadze charakter postępowania klauzulowego, a w szczególności zakres kognicji sądu w tych sprawach, trudno jednoznacznie określić jaki skutek będzie miał ewentualny błąd w określeniu wysokości sumy pieniężnej, do której dłużnik poddaje się egzekucji. Powstaje pytanie, czy oznacza to nieważność całego oświadczenia o poddaniu się egzekucji, czy też skutek polegający na tym, że w wypadku przekroczenia określonej w tym przepisie kwoty, egzekucja nie będzie mogła być prowadzona ponad tak ustaloną kwotę. W treści projektowanego przepisu brak jest rozstrzygnięcia w tym zakresie.

7) Podsumowując przedstawione powyżej uwagi, podkreślić należy, że szczegółowa analiza projektowanej nowelizacji prowadzi do wniosku, że wprowadzenie zmian w obrębie treści przepisu art. 777 kpc nie przyczyni się do walki z lichwą, co jak się wydaje jest głównym celem projektowanych zmian. Konieczne jest zatem rozważenie na ile w ogóle materia uregulowana w art. 777 kodeksu postępowania cywilnego może w istocie mieć znaczenie w przeciwdziałaniu zjawisku lichwy.

**Prezes
Krajowej Rady Notarialnej**

Lech Borzemski